

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 19-06-2020 r.

Adam Bodnar

V.7018.481.2020.GH

Pan
prof. Łukasz Szumowski

Minister Zdrowia

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi obywateli wskazujące na problemy z wykładnią i realizacją obowiązku zakrywania ust i nosa opisanego w przepisach rozporządzeń Rady Ministrów wydawanych z powołaniem na art. 46a i art. 46b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2019 r. poz. 1239, z późn. zm.). Aktualnie obowiązek ten określony został w § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. poz. 964, z późn. zm.).

Z jednej strony klienci sklepów spotykają się z odmową lub utrudnieniami w korzystaniu z placówek handlowych, ponieważ ze względów zdrowotnych – nie mogą nosić maseczki ochronnej. W takich sytuacjach przepisy obecnie obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów przewidują odstępstwo od obowiązku zakrywania ust i nosa w miejscach publicznych (§ 18 ust. 3 pkt 3). Nie wymagają przy tym potwierdzenia owych przeciwwskazań zdrowotnych zaświadczeniem lekarskim. Tymczasem trafiła do mnie również skarga osoby, która dysponowała takim zaświadczeniem, a mimo to sklep odmówił jej obsługi, jeżeli nie założy maseczki¹.

Z drugiej strony sprzedawcy zwracają uwagę, że znaczna część klientów, mimo wprowadzonego nakazu, wchodzi na teren sklepu bez zakrycia twarzy. Budzi to obawy pracowników, a także innych klientów, będących w grupie ryzyka, o własne bezpieczeństwo zdrowotne. Jak wynika z docierających do mnie sygnałów i własnych

¹ Na ten problem zwróciłem uwagę Prezesowi Zarządu Naczelnej Rady Zrzeszeń Handlu i Usług i Prezesowi Zarządu Polskiej Izby Handlu w wystąpieniu z dnia 27 kwietnia 2020 r. (V.7224.52.2020).

obserwacji do obowiązku tego stosuje się co druga osoba przebywająca w obiektach lub placówkach handlowych bądź usługowych.

W kierowanych do mnie skargach wskazuje się zatem, że obowiązek zakrywania ust i nosa w aktualnie obowiązującym kształcie budzi poważne wątpliwości co do możliwości jego wyegzekwowania. W postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym w sprawie V.7018.398.2020 uzyskałem wyjaśnienia Komendanta Głównego Policji, z których wynika, iż stwierdzenie okoliczności wyłączających wyżej wspomniany obowiązek z powodu stanu zdrowia może nastąpić na podstawie oświadczenia osoby, ewentualnie jej opiekuna lub obserwacji własnych funkcjonariusza, który każdorazowo dokonuje indywidualnej oceny sytuacji². Powstaje zatem pytanie o skuteczność nakazu prawnego, którego realizacja zostaje wyłączana na podstawie oświadczenia jego adresata. Wskazać należy również, że ani zarządzający obiektami handlowymi, ani funkcjonariusze Policji nie mają uprawnień i wiedzy niezbędnej do dokonywania oceny stanu zdrowia obywateli.

Przy wszelkich wątpliwościach dotyczących trybu wprowadzenia przedmiotowego obowiązku³, nie neguję, że stosowanie się do zalecenia noszenia „maseczek” może mieć istotny wpływ na ochronę zdrowia publicznego, natomiast powtarzające się przypadki obecności w przestrzeni publicznej osób niezakrywających ust i nosa może oznaczać, że uprzedni wysiłek całego społeczeństwa zmierzający do powstrzymania rozprzestrzeniania się epidemii może pójść na marne.

W związku z powyższym, w trosce o ochronę życia i zdrowia ludzkiego, a z drugiej strony uzasadnione konstytucyjnie oczekiwanie obywateli ponoszenia odpowiedzialności prawnej w jasno zdefiniowanych okolicznościach, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), uprzejmie proszę o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie.

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

² Odpowiedź z dnia 4 czerwca 2020 r., Kplp-304/235/20/GB.

³ Swoje uwagi w tym zakresie przedstawiłem Prezesowi Rady Ministrów w dniu 20 maja 2020 r. (V.7018.275.2020).